

Dragoslav Avramović, el.ing.

Vladimir Zagorujčenko, el.teh. JKP "Javno osvetljenje beograda"

NAŠA SVAKODNEVNICA

LOMLJENJE SVETILJKI, KRAĐA STRUJE, KABLOVA, UNIŠTAVANJE OPREME NA ELEKTROENERGETSKIM OBJEKTIMA

VANDALIZAM – PANDEMIJA NA KOJU DRŽAVA I ZAKONODAVCI NE OBRAČAJU PAŽNJU

TERMIN VANDALIZAM:

Termin vandalizam se danas najviše koristi kako bi se ukratko opisalo svako bezrazložno razaranje, pre svega umetničkih delova, ali i drugih materijalnih dobara (u tom smislu govori se o vandalizmu sportskih navijača, demonstranata, raznih paravojnih jedinica).

Sam termin je bio nepoznat u antičko srednjevekovno vreme, ali tokom perioda renesanse i docnije neprosvećenosti učenici krugovi su počeli da idealizuju Antičko-Grčku kulturu i potcenjivački posmatraju srednjevekovnu civilizaciju. Glagol vandalizovati (*VANDALISME*) potiče iz Francuskog jezika i prvi ga je upotrebio Anri Greogar, biskup BLOA, početkom 1794.godine poredeći ponašanje Francuske republikanske vojske sa vandalima prilikom pljačke Rima 455.godine.

VANDALIZAM U BEOGRADU – TRENUTNO STANJE

Lomljenje svetiljki, krađa struje iz stubova JO, krađa kablova kao i uništavanje celokupne opreme na elektroenergetskim objektima, postalo je svakodnevica u Beogradu a može se slobodno reći i u celoj Srbiji, tako da se stanje sa vandalizmom može smatrati više nego alarmantnim. Utisak stručnjaka je da država nema adekvatno rešenje i strategiju za zaustavljanje nasilnika, kojima je kršenje reda i mira, uništavanje tuđe imovine postalo pomodarstvo dok je huliganstvo poprimilo karakter pandemije.

Učestanost nasilja, govora mržnje, agresije i netolerancije, u Srbiji izgleda da nije završeno sa devedesetim godinama. Virus sociopatije, destruktivnog i vandalskog ponašanja širi

se i hara, dobijajući sve više popularnosti kod mladih. Kao jedan od glavnih uzroka je zakonska blaga regulativa i neadekvatno kažnjavanje.

Ako se neka pojava ponašanja ne kažnjava ili se vinovnici čak i ne otkriju, pojačava se verovatnoća da će se javiti češće i u ozbiljnom obliku. U drugim zemljama huliganstvo i vandalizam kažnjavaju se zatvorom.

Umesto toga slušamo interpretacije "to su naša deca", "nemaju posla" što znači apsolutno ništa. Mnoga huliganska divljanja ostaju nekažnjena i nikada nije istraženo ko stoji iza takvih stvari.

NAJČEŠĆI UZROCI I MERE SPREČAVANJA VANDALIZMA

Najveći problem je neadekvatna socijalna zaštita, počevši od porodice, škole a kao prioritet izostanak adekvatne državne reakcije.

Adekvatna socijalna zaštita bi uključila, adekvatan rad sa decom i adolescentima, na promovisanju drugih vrednosti od onih koje su zaostale iz dramatičnog perioda devedesetih godina. O porodici se stiče bezlični sistem vrednosti i ona je moćni faktor borbe protiv svih negativnih oblika ponašanja. Državna intervencija i socijalna zaštita postaju vrlo komplikovane kad u porodici ne postoji preventiva za nepoželjna i kontra produktivna ponašanja. Ipak državna reakcija na vandalizam ne bi trebalo da se svede na osudu i sankcije. Mora se konkretno uraditi na socijalnoj zaštiti i sprečavanju. Nema adekvatne zaštite za suprotstavljanje nasilju bez dobro osmišljene prevencije. Potrebno je osnovati što više savetovališta, organizovati edukaciju stanovništva i naravno ne okretati glavu već prijavljivati nadležnim službama i biti od pomoći državi da se problem nasilja redukuje i minimizuje. Potrebno je maksimalno uključiti medije, kako štampane tako i elektronske.

PROFIL VANDALA

- ❖ Muškarac starosti od 17 – 18 godina
- ❖ Rastao u razrušenoj porodici
- ❖ Nije važno kom socijalnom sloju pripada
- ❖ Izrazito loš u školi, često ispoljava problem sukoba autoriteta
- ❖ Krši pravila zakona, nema moralne norme i poremećen sistem vrednosti
- ❖ Ispoljava nasilje samo u grupi i na javnim mestima
- ❖ Oblače se isključivo u stilu devedesetih godina

VANDALIZAM U JAVNIM KOMUNALNIM PREDUZEĆIMA BEOGRADA

Prisutan je u svim javnim preduzećima, kako u Gradskom zelenilu, tako u Vodovodu, Beogradskoj tvđavi, elektrodistribuciji i naravno skoro da prednjači u Javnom osvetljenju. Naša tema nisu pobrojana preduzeća koja se staraju o zelenim površinama, fontanama, mobilijaru koji se nalazi u beogradskim parkovima, već ćemo u kratkom osvrtu analizirati JKP "Javno Osvetljenje Beograda". Javno osvetljenje Beograda dok je bilo u sastavu "Elektrodistribucije Beograd" takođe je imalo mnogo problema sa vandalizmom na svojim objektima, bezbroj je uništeno objekata Javnog osvetljenja, navešću samo primer krađa 102 komada bronzanih stubova sa donjeg grada kalemegdana ili krađe kablova sa mosta Gazela. Objekat 25.Maj je bio meta vandalizma, nekoliko puta je kompletno uništena rasveta i to kako stubova tako i lomljenje svih svetiljki.

SVAKE GODINE ŠTETA OD VANDALIZMA IZNOSI U PROSEKU 6 DO 7 MILIONA U JKP "JAVNO OSVETLJENJE BEOGRADA"

Slučajevi u zadnjih dve godine:

- ❖ Objekat 25.Maj – Botičeva prilaz: ukradeno dvadeset stubova komplet sa svetiljkama
- ❖ Objekat nadvožnjak Kneza Miloša – Vojvode Putnika: isečeno-ukradeno pet raspona energetske kablova
- ❖ Hajd park: uništeno deset svetiljki
- ❖ Kompleks "Milošev konak": uništeno osam stubova i svetiljki
- ❖ Park Tašmajdan: uništena kompletna rasveta otvorene šah igraonice

- ❖ Kalemegdan – dekorativno osvetljenje zidina: uništeno-ukradeno pedeset reflektora
- ❖ Kalemegdan – dekorativno osvetljenje spomenika Pobedniku (novo izgrađeno pre samo par meseci): uništeno tri reflektora
- ❖ Stari Savski most (tramvajski): uništena tri ormana za dekorativno osvetljenje
- ❖ Park "Šesta muška": ukraden dekorativni stub sa svetiljkom
- ❖ Tašmajdan – prilaz otvorenom bazenu: ukradeno tri bronzana stuba sa svetiljkama
- ❖ Ispred BITEF teatra u Knez Miletinoj ulici: ukradena dva bronzana stuba sa svetiljkama

Pored pobrojanih objekata na kojima je pričinjena materijalna šteta od vandalizma bezbroj je uništene rasvete oko zgrada, najviše na Novom Beogradu i Zemunu, kao i na prilazima školama. Nemam tačnih podataka ali velika oštećenja rasvete učinjena su u podzemnim pešačkim prolazima za koje je zadužena Direkcija za puteve koja ih i održava.

Primer Beogradska tvrđava

Javno preduzeće za obavljanje kulturno-poslovne delatnosti, tako glasi pun naziv, osnovano pre deset godina, može se slobodno reći da je formiranje preduzeća opravdalo svoje postojanje, najviše je urađeno na građevinskim i konzervatorskim radovima Beogradske tvrđave kao i na održavanju različitih kulturno-umetničkih manifestacija, promocija, izložbi na otvorenom prostoru. Ipak postoji druga strana a to je da se objekti zelenila, vodovoda, javnog osvetljenja neadekvatno čuvaju i štite od vandalizma. U razgovoru sa stručnim licima Beogradske tvrđave objasnili su mi da oni nisu zaduženi za ove objekte koje sam ja napomenuo u predhodnom tekstu već samo za tvrđavu. Postavlja se pitanje da li je moguće da i pored 16 čuvara – inače obezbeđenje vrši stručna organizacija 24 sata, a da se objekti vodovoda, zelenila i objekti javnog osvetljenja ne obezbeđuju i danas se čine štete od vandalizma a da građani Beograda plaćaju sve to jer se finansiranje i jednih i drugih vrši iz budžeta Grada Beograda.

Obišao sam veliki broj tvrđava po evropskim gradovima, nabrojaću tvrđave u Barseloni, Madridu, Rimu, u Grčkoj – Solunu – ostrvo Rodos. U svim tim tvrđavama video sam da na prostoru tvrđava donose profit raznim sadržajima. Preduzeće "Beogradska tvrđava" iako postoji deset godina nisam nigde pročitao ni video da su predloženi sadržaji i programi koji donose profit. Imam utisak, a to je moje lično mišljenje da "Beogradska tvrđava" još spava, da se još uvek oseća duh Sulejmana Veličanstvenog i bivših komunističkih sultanija koje su rukovodile Zavodom za zaštitu spomenika kulture, kada se na Kalemegdanu nije smeo ni cvet posaditi a da se nepita Zavod za zaštitu spomenika.

Na najimpozantnijem mestu na Kalemegdanu smeštena je zgrada Zavoda za zaštitu kulture, koja se posle 15-16 časova zatvara, koja utone u san i tišinu koja traje već decenijama. Pitanje je samo dokle će to trajati, jer finansiranje Beograda u kulturu je na IZDISAJU.

ADA CIGANLIJA

Suprotno mišljenju o beogradskoj tvđavi reći ću par zapažanja o objektu Adi Ciganliji. Dvadeset godina sam bio rukovodilac Javnog osvetljenja koje je bilo zaduženo za osvetljenje Ade Ciganlije. Bilo je tu vandalizma, krađe i uništavanja opreme kako na objektima Javnog osvetljenja tako i na objektima vodovoda i zelenila, ali uska saradnja sa stručnim službama Ade koji su imali službu obezbeđenja učinila je da su se te pojave totalno iskorenile. Mogu slobodno reći da je temelje brige udario Predrag Petrović, prvo radeći kao pravnik pa onda i kao direktor Ade. Službe obezbeđenja su danonoćno dežurale i u saradnji sa policijom lično hvatali vandale i primenjivali sankcije. Pomenuću samo Dušana, Duleta, Bobana, Strugara koji su uz Predraga mnogo uradili za današnji izgled Ade. Nedavno sam lično obišao sve objekte na Adi i mogu reći da današnje rukovodstvo odlično radi svoj posao. U ovom periodu naročito je zaslužan direktor Zoran Gajić i izvršni direktor Ilić.

Ada ne samo da je bezbedna, sigurna i ogromno izletišta beograđana, već stvara profit koji dosta doprinosi održavanju objekata koji se na njoj nalaze i svojim prihodima puni budžet Grada Beograda.